

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Summa Jurisprudentiae Sacrae Universae, Seu Jus
Canonicum, Secundum quinque Decretalium Gregorii
Papae IX. Titulos explicatum**

Pichler, Vitus

Bibliopolarum Augustanorum, 1723

VD18 VD18 12190187-ddd

De Impedimento disparis Cultûs.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-98739](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-98739)

praced. In forma *dist. Ant.* consensus perfectè liber & spontaneus, quem ibi Jus Ecclesiasticum requirit ad valorem Matrimonii, non habet locum, ubi intercedit metus. *C. Ant.* simpliciter voluntarius & absolute liber, quem solum requirit Jus Naturale ad Matrimonium & alios contractus. *N. Ant. & Conf.* Ad 3. Natura satis providit metum passis, quod legitimo & Ecclesiastico Magistratui dederit potestatem irritandi Matrimonium metu injusto extortum, uti de facto irritavit ex iustis causis, propter quas Jus Naturale prohibuit (non irritavit) hujusmodi Matrimonia. Deinde ipsum Jus Naturale attulit remedium prohibendo sub poena interna incussionem gravis metus injusti, cui se exponit metum inferens, uti & sub periculo malorum ex Matrimonio extorto facile sequentium. Ad 4. *N. Ma.* quia repugnat etiam finibus Matrimonii, si contrahens intendat non servare fidem, proles occidere, alteram partem deferere &c. Tantum conditio repugnans finibus & bonis Matrimonii, eaque in pactum deducta, irritat Matrimonium. *c. fin. de condit. appos.* Deinde incussus metus non ex natura sua repugnat individuae societati, cohabitationi &c. sed hæc mala oriuntur ex malitia metum passis, cohabitare nolentis. Ad 5. *transmiss.* *Ant.* quod absolute falsum est; quia ex injustitia oritur obligatio justitiæ ad compensandum illatum damnum, vel ad satisfaciendum pro injuria. *N. Conf. & suppositum.* quod ex injuria, per quam metus injuste incutitur, oriatur obligatio justitiæ seu Matrimonialis; nam hæc oriretur ex consensu simpliciter libero, nisi Matrimonium tale esset irritatum à Jure Positivo: ex injuria potius ortum habet irritabilitas Matrimonii, quam firmitas.

115 Dico 3. Metus purgatur, seu nullitas Matrimonii ex metu iniiti sanatur 1. verè & pro utroque foro per consensum sublato metu sponte positum, & vel verbis, vel factis expressum. 2. Præsumptivè & pro foro saltem externo per copulam sponte habitam, vel per diuturnam cohabitationem spontaneam; diuturnitas temporis relinquatur arbitrio Judicis vel prudentis; cum in Jure non sit determinata: in foro autem interno sufficit cohabitatio momentanea sponte facta. 3. Non tamen sanatur hæc nullitas per modos relatos, nisi pars metum passa sciat, Matrimonium fuisse nulliter contractum. 4. & altera pars adhuc suum continuet consensum. Pars 1. patet ex eo, quia per consensum spontaneum satis manifestatum tollitur impedimentum. Pars 2. ex *c. 21. c. 28. h. t. & c. 4. qui Matrim. accusar.* Dixi autem *præsumptivè*; quia, si copula admittatur à parte metum passa, quæ fugere poterat, præsumitur fuisse maritalis, seu animo conjugaliter vivendi habita, & spontanea. *arg. c. 30. eod.* Item cohabitatio diuturna, si fugere potens non fugit, aut opem non imploravit metum passa, præsumitur spon-

tanea esse, & ex affectu conjugali procedere. *c. 21. cit.* Per copulam autem, aut cohabitationem utut diuturnam, si spontè & libere non fiat, nullatenus restauratur Matrimonium metu iniitum; quam parum enim verba ex metu prolata efficiunt consensum Matrimoniale, tam parum eundem faciunt facta ex metu posita. Pars 3. ex ratione, quia nullitas ex defectu consensu legitimi orta non sanatur sine positione consensu novi: sed ab ignaro nullitatis & errante non ponitur consensus, nec per copulam aut cohabitationem spontaneam manifestatur; cum nihil tam contrarium sit consensui quam error. *l. si per errorem 11. §. 1. jurisd. omn. jud.* Pars 4. ex dictis *n. 27. cit.* ostendimus, consensum Matrimoniale habere esse simultaneum, & ab utraque poni simul simulate morali.

Oppones 1. In *c. 21. cit.* requiritur cohabitatio spontanea per unum annum & dimidium, ut præsumi possit consensus sponte renovatus; ergo cohabitatio brevioris temporis non sufficit. 2. Tridentinum sustulit Matrimonia præsumpta: ergo neque spontanea copula, neque diuturna cohabitatio, sufficit ad restaurandum Matrimonium metu iniitum, sed requiritur renovatio consensu coram Parocho & testibus. *R. ad 1. ibi.* illud tempus non pro regula, sed pro exemplo, & occasione facti determinatur, ut cum Sanch. docent communiter. Ad 2. *dist. Ant.* sustulit Matrimonia præsumpta, quæ nempe nunquam coram Parocho & testibus contracta sunt. *C. Ant.* quæ jam sic fuerant contracta, & nullitas non est notoria, vel in Judicio probari nequit, uti contingere potest in Matrimonio ratione metus invalido. *N. Ant. & Conf.*

De Impedimento Raptus.

SCIendum 1. per Raptum in genere intelligi violentam cujusunque personæ abductionem de loco in locum, ut Raptor cum in sua potestate habeat. Sed de hoc non est nobis sermo. Pressius, & quatenus est species luxuriæ, Raptus est violenta personæ alicujus abductio de loco in locum libidinis exercendæ causâ: sive dein vi abducatur femina, quod frequentius contingit, nupta vel innupta, sive masculus; sive vis inferatur soli personæ raptæ, sive parentibus, aut iis, quorum potestati subest, sive utriusque. per *can. 3. caus. 36. q. 1.* Propriissime hinc loco, & quatenus est impedimentum dirimens Matrimonii, Raptus est violenta abductio feminae cujusunque (imò juxta dicenda, etiam maris) de loco in locum Matrimonii contrahendi causâ. Atque de eo taliter sumpto sic statuit Trid. *sess. 24. c. 6. de reform. Matr.* Decernit Sancta Synodus, inter Raptorem & Raptam, quamdiu ipsa in potestate Raptoris manserit, nullum posse consistere Matrimonium. Quod si Raptia à Raptoe separata, & in loco suo sit libera

libero constituta illum in virum habere consenserit, cum Raptor in uxorem habeat; & nihilominus Raptor ipse, ac omnes illi consilium, auxilium, & favorem præbentes, sint ipso Jure excommunicati, ac perpetuo infames, omniumque dignitatum incapaces, & si Clerici fuerint, de proprio gradu decedant, Tenetur præterea Raptor mulierem raptam, sive eam uxorem duxerit, sive non duxerit, decenter arbitrio Judicis dotare. Itaque ad Raptum, pro-ut est hodie impedimentum dirimens Matrimonii, præter violentiam, seu physicam, quæ fit per injectionem manuum, seu moralem, quæ fit per minas graves, aut metum, vel etiam per mandatum alteri datum ad vim inferendam (cujusmodi violentia in omni Raptu est de essentia) item præter abduktionem de loco in locum moraliter diversum ad habendam personam raptam in sua potestate, requiritur etiam, ut abductio violenta fiat animò contrahendi Matrimonium cum rapta, & ut rapta existat, dum illud contrahere attentat, adhuc in potestate raptoris, licet in Matrimonium sponte consentiret; nam si non sponte consentiret, jam aliunde & independentè à dispositione Tridentini invalidum foret Matrimonium.

Sc. 2. Raptoribus varias esse ab utroque Jure statutas penas, & quidem Jure Civili antiquo 1. statuta est pena capitis in raptorem & auxilium ferentes. 2. Addictio bonorum raptoris, & auxilium ferentium, in liberam dispositionem raptæ. 3. Irritatio Matrimonii inter raptorem & raptam, l. un. C. de raptu Virg. Nov. 143. & 150. Sed hodie attendi debet consuetudo. Si raptui accessit stuprum & violenta oppressio, etiam de Jure novo Caroli V. in Const. penal. art. 119. pena est capitalis. Ex nova autem Ordinatione Criminali Josephi I. Raptor capite plecti, & rotæ imponi debet art. 10. §. 23. Ad hoc tamen, ut istæ pænæ incurrantur, requiritur 1. ut fiat abductio de loco in locum moraliter diversum; non enim censetur esse raptus, si fœmina ex hypocausto in cameram vel alium locum obscurum, vel forte etiam de domo in domum in eodem pago, vel etiam urbe, vel de via publica inter arbuta etiam vi pertrahatur ad flagitium commodius perpetrandum. 2. Ut fœmina, quæ rapitur, sit virgo, vel puella, aut vidua, ut etiam nupta honestæ vitæ. 3. Ut interveniat aliqua violentia, vel saltem in vita abstrahatur, vel invitis parentibus aut tutoribus, si in eorum sit potestate; nam forte probabiliter non est necesse, ut positiva violentia ipsis inferatur juxta Molin. rr. 3. d. 105. n. 2. Alii tamen probabilius videntur requirere violentiam positivam, vel raptæ, vel iis, in quorum potestate est, illatam, in ordine ad pœnam ordinariam. 4. Ut abstrahatur libidinis exercendæ causâ sive extra-live intra Matrimonium (quod tamen propter vim est irritum) licet postea volens & consentiens violetur; sed hoc casu raptor mitius esset puniendus; nam Jus Civile videtur requirere violentiam tam in Lib. IV. R. P. Viti Fichler.

abductione quàm in copula: quæ tamen in dubio intervenisse præsumitur. De Jure Canonico antiquo sic puniebatur Raptus. 1. Raptor fiebat servus raptæ, nisi se redemisset solutò pretiò. 2. Raptor virginis, vel viduæ honestæ, item cooperatores & fautores, si Clerici fuerint, deponi, si laici, excommunicari jubebantur. 3. Matrimonium inter raptorem & raptam, esto consensus liber & repetitus accesserit, erat nullum can. 3. caus. 36. q. 1. & can. 1. 2. 4. 5. 11. q. 2. Sed hoc impedimentum Matrimonii, si postmodum liberè consensit rapta, licet adhuc in potestate raptoris constituta, fuit sublatum c. 6. & fin. de Raptor. In eodem c. 6. non habetur pro raptu, si sponsa consentiens, licet invitis parentibus, fuit abducta. Denique Tridentinum, quod in foro Canonico hodie observandum est, præterquam quòd rursus irritaverit Matrimonium inter Raptorem & Raptam (licet hæc sponte consentiat) si adhuc est in potestate Raptoris constituta, has insuper pœnas statuit. 1. Raptor & complices ejus ipso Jure & ante omnem sententiam sunt excommunicati, si verò Clerici fuerint, deponendi. 2. Sunt infames perpetuò, & omnium dignitatum incapaces. 3. Raptor tenetur raptam decenter dotare, sive eam duxerit, sive non, in conjugem. Trid. lo. cit. Omnes hæc pœnæ, excepta excommunicatione, requirunt sententiam Judicis. Si Raptor alia damna intulit raptæ, Jure Naturali obligatur ad ea compensanda.

Dico 1. Ut hodie aliquis incurrat impedimentum Raptus, requiritur, ut mulier quæcunque (non Sponsa propria) per violentiam physicam aut moralem abducatur de loco in locum Matrimonii ineundi causâ, & rapta necdum sit constituta in loco tuto, seu extra potestatem raptoris. Ita communior & verior ex Trid. lo. cit. desumpta, Dixi 1. mulier quæcunque, etiam inhonestè vivens; quia Tridentini mens erat salvam facere omnibus personis Matrimonii libertatem. 2. Non sponsa propria; nam si rapiatur illa, cum qua prius jam sunt inita Sponsalia, non auferitur ipsi libertas moralis ad Matrimonium, utpote quam sibi ipsa prius jam ademerat, liberè contrahendo Sponsalia. Confirmatur ex c. 6. cit. Excipe, nisi tali Sponsæ supervenisset causa resiliendi, & illa resiliere voluisset. Multi nihilominus raptum committi putant, licet Sponsa propria, non consentiens, abducatur vi, uti Azor, Sanch. Gob. Wiestner &c. 3. Per violentiam &c. Si enim fœmina lubens ac volens, licet invitis parentibus &c. quibus subest, abducatur, non præjudicatur libertati Matrimonii, arg. c. cit. & sic non inducitur impedimentum, ut habet communior cum Sanch. l. 7. d. 13. n. 13. contra Gutierrez & Card. de Luca de Matrim. disp. 5. Si tamen invitis parentibus volens abducatur, in praxi solet separari ab Amasio & in locum securum collocari, ut & ibi consentiat, teste Clericato de

G

Sacram.

Sacram. Matr. de off. 38. n. 13. 4. Abducatur de loco in locum, nimirum moraliter diversum, non de domo in domum in eadem vicinia, à via publica ad locum occultum &c. Sanch. n. 7. d. cit. & d. 12. n. 21. 5. Matrimonii inveniendi causa; unde si ex alio fine, v. g. libidinis exercendæ causâ rapiatur fœmina, validè cum raptore contrahit Matrimonium, etiam constituta adhuc in ejus potestate. Pyrrhus Corrad. in Praxi dispens. Apost. l. 7. c. 6. n. 48. allegans decisionem S. Congreg. quia libertas Matrimonii, quam Tridentinum principaliter intendit, non læditur, si fœmina non ex intentione Matrimonii contrahendi rapiatur, sed ob alium finem, v. g. eam spoliandi causâ. Tridentinum enim non facit mentionem de raptu alio, quàm de eo, qui tendit ad Matrimonium: ergo ejus dispositio non est extendenda ad alium raptum, utpote odiosa. 6. Et rapta necdum sit constituta in loco tuto &c. Unde valebit Matrimonium, si, postquam de potestate Raptoris liberata est, consentiat in Matrimonium. Porro impedimentum Raptus non egreditur Raptorem & Raptam, nec extenditur ad præbentes auxilium, vel favorem &c. quos tamen aliis pœnis obnoxios esse vult Tridentinum.

120 Dico 2. Impedimentum Raptus, uti & pœnæ in rapientes statutz à Tridentino, etiam habent locum, si fœmina rapiat virum. Ita Gutierrez, Maltr. Gonzal. Haun. Krimer l. 4. n. 522. & teste Marsilio apud Fagn. in c. Ne in iuratis de constit. n. 372, communiter DD. contra Sanch. Pont. Molin. Dian. Zaf. Pirhing de Raptor. n. 12. 28. Wiestner cod. tit. n. 16. & fortè communiorem, Prob. 1. Tridentinum voluit vel maxime consulere libertati Matrimonii statuendo impedimentum Raptus: sed hæc libertas æquè aufertur, si fœmina rapiat virum, ac si vir fœminam. 2. Alia impedimenta Matrimonii, uti criminis, publicæ honestatis, metus &c. sunt reciproca, & non modò viros, sed etiam fœminas æqualiter afficiunt, si crimen committant, metum injiciant &c. ergo & impedimentum Raptus. 3. Sub sexu Masculino, saltem in correlativis, & ubi reperitur eadem ratio, etiam venit Fœmineus, l. 1. 122. 195. ff. de V. S. Sed vir & fœmina in ordine ad Matrimonium contrahendum sunt correlativa, & reperitur eadem ratio, nempe libertatis ad Matrimonium: ergo.

121 Oppones 1. Jus, uti & Tridentinum, quando pœnas vel impedimentum Raptus statuunt, nunquam faciunt mentionem rapticis, sed tantum raptoris, & constanter utuntur masculinò: ergo ad raptices fœminas hæc Jura, utpote odiosa, non sunt extendenda. 2. Jura non solent respicere, ad casus insolitos & rarissimos. l. 4. & 5. ff. de LL. atqui rarissimus est casus, ut fœmina rapiat virum, quia fœminæ sunt magis verecundæ & minus fortes: ergo ad hunc casum fœminæ rapientis non respexerunt Jura. 3. Tri-

dentinum inter pœnas Raptoribus decernit etiam obligat, ut illi raptas dotent: sed hæc pœna locum non habet in fœminis: ergo, ad 1. *N. Conf.* quia reperitur eadem ratio in raptice fœmina, ac insuper inter raptorem & raptam, ac inter rapticem & raptum, datur mutua correlatio. Ad 2. Raritas casuum non facit, quò minus ad eorum tendenda sit lex, si in casibus raris eadem legislatio reperiatur: sic metus impedimentum porrigitur ad casum, quo fœmina minatur viro, & ad secum contrahendum adigat, ceter id ob verecundiam & infirmitatem, xus valde rarum sit. Dein negant alii *Min.* nam & fœminæ, præsertim minores, alienò famulorum, amicorum &c. leguntur sæpius rapuisse viros: sic non ita prope Comitissa quadam rapuit Nobilem Vatum adulescentem, adhuc studiis humanarum litterarum vacantem, & cum illa domum suam abducto Matrimonium attentavit. Clericat. lo. cit. n. 33. Ad 3. *N. Min.* licet viro raptò non debeatur propriè talis, debebitur tamen ipsi oppositum, nempe donatio propter nuptias, vel alia æquivalens satisfactio. Si hæc responsio non placet, nega *suppositum*, quòd omnia pœna, quæ respectivè locum non habet, mutari debeat: sufficit, si incurratur impedimentum Raptus, excommunicatio, infamia &c.

Dico 3. Sponsalia inter raptorem & raptam, adhuc in potestate raptoris continentur, inita probabilius valent, Mart. Per. disp. 38. sect. 4. n. 8. P. Wiestner de Rapt. n. 15. contra communiorem cum Sanch. & Molina allegante decisionem S. Congreg. Prob. Tridentinum irritat quidem Matrimonium inter Raptorem & Raptam, de Sponsalibus tamen nihil dicit: ergo, cum sit dispositio correctoria Juris Antiqui c. 4. §. fin. de Raptor. & insuper pœnalis, non debet extendi ad Sponsalia; præsertim cum non sit eadem ratio in Sponsalibus, propter quam Matrimonium est irritatum; quia libertas quam spectavit Tridentinum, longe major requiritur in Matrimonio, cum istud semel validè contractum dissolvi nequeat, bene tamen Sponsalia. Confirm. non extenditur etiam juxta Adversarios, dispositio Tridentini, Matrimonia clandestina irritantis, ad Sponsalia, quia est Correctoria Juris Antiqui: ergo nec dispositio irritantis Matrimonium inter raptorem & raptam extendi debet ad Sponsalia. Oppones 1. non esse satis consultum libertati Matrimonii, si Sponsalia inter raptorem & raptam valerent: ergo. 2. Eadem ratio, nempe libertas contrahentium, reperitur in Sponsalibus, quæ in Matrimonio: ergo & illa sunt irritata. 3. Sic respondit Congregatio S. R. ad 1. *N. Ant.* nam rapta in loco tuto constituta potest petere rescissionem Sponsalium, vel excipere contra raptorem, si urgeat Matrimonium. Vid. dicta n. 14. seqq. Ad 2. *N. iterum Antec.* nam majorem libertatem ex-

git Matrimonium utpote indissolubile, quam Sponsalia. Ad 3. Responso S. Congregationis deferam tunc, quando debite authenticatum, & debite productum videro.

De Impedimento Disparis Cultus.

¹²³ Sciendum per *disparem cultum*, vel *disparitatem Cultus*, intelligi diversitatem Religionis inter Matrimonium contrahentes, si nempe fidelis cum infideli nitatur contrahere. Infidelis sumitur hic & passim in Jure strictè, pro non-baptizato; nempe Judæo, Gentili, Ethnico, Pagano, Turca: non verò latè, ut etiam Hæreticum, vel à fide Christiana Apostatam, qui aliquando baptizatus est, comprehendat. Nihilominus tamen disquirendum hic est non modò, qualiter illicitum aut invalidum sit Matrimonium vel Sponsalia fidelis seu Christiani cum infideli seu nunquam baptizata, sed etiam Catholicum cum hæretica aut apostata, vel vicissim.

¹²⁴ Dico 1. Matrimonium fidelis cum infideli, quamvis Jure Naturali & Divino per se semper fuerit illicitum, & adhuc sit. 2. Nunquam tamen fuit invalidum. 3. Invalidum tamen est in novo Testamento, sed solo Jure Ecclesiastico. 4. Tradito potius, quam Scripto. Pars 1. Sumitur partim ex periculo perversionis, vel ipsi conjugii fideli vel liberis ordinariè imminenti, partim ex prohibitione. c. 7. Deuteron. & 2. Cor. 6. ibi: *nolite jugum ducere cum infidelibus*. Dixi, per se, scilicet extra casum, quo urgeret justa & gravis causa, & simul abesset periculum omne perversionis, saltem propinquum, vel quo ipse Deus per specialem instinctum ad id impelleret. Pars 2. ex eo, quia Jus Naturale aut Divinum prohibendo non irritavit hoc ipso Matrimonium cum infidelibus & ideo tempore Legis Naturalis & Scriptæ viri valde laudati, & sanctitate quoque conspicui, contraxerunt Matrimonia cum fœminis infidelibus, uti Jacob, Joseph, Moyses: sic David contraxit cum Maacha Cananæa. 2. Reg. 3. Samson cum Dalila Philistinæ. Judic. 16. Esther cum Assvero &c. Imò etiam in Novo Testamento Matrimonium (vel ex speciali instinctu & permissione DEI propter spem futuræ conversionis infidelium, vel ex dispensatione Ecclesiæ) S. Cæcilia nupsit Valeriano Ethnico, S. Monica S. Augustini Mater viro gentili, Clothildis Clodoveo Francorum Regi; quo pacto postmodum ad fidem Catholicam conversum est cum Rege Regnum Galliarum &c. Pars 3. ex praxi Ecclesiæ Matrimonia fidelium cum infidelibus habentis pro irritis, uti communiter docent Auctores cum Sanch. l. 7. d. 71. n. 8. Gutierrez, Palao &c. Pars 4. ex defectu clari Juris textus, hujusmodi Matrimonia irritantis. ¹²⁵ Dixi in assertione, Matrimonium. Loquendo autem de Sponsalibus assero, eadem ferè eodem modo esse illicita, sicut Matrimonium cum infideli; invalida tamen esse nego cum Sanch. l. 5. de Matrim. d. 8. n. 10. pro casu, quo Matrimonium tale fit licitum, & si contrahantur cum catechumeno, seu ca-

Lb. IV. R. P. Viti Pickler.

didato Baptismi, quia tali casu promissio Matrimonii refertur ad tempus, quo Matrimonium inter promittentes consistere potest. Idem est, si fidelis cum infideli contrahat Sponsalia sub expressa conditione, si iste Baptismum susceperit. arg. can. 16. caus. 28. q. 1.

Quæres, quid sentiendum de Matrimonio ¹²⁶ inter duos infideles contracto. 2. Et de casu, quo unus eorum convertitur ad fidem Christianam & Catholicam. 3. Aut quo vicissim unus ex Christianis conjugibus sit apostata, ac transit ad Paganismum, Judaismum &c. R. ad 1. Illud, si sine impedimento Juris Naturalis, aut à suis Principibus statuto fuit contractum, valere in ratione contractus merè civilis; nam impedimentis Juris Ecclesiastici non ligantur. Hinc, si uterque convertatur ad fidem Catholicam, separari nequeunt, neque per dispensationem Summi Pontificis, si Matrimonium jam fuit consummatum; licet cum impedimento Juris Ecclesiastici contraxissent. Si verò infidelis vir cum pluribus mulieribus contraxisset, post conversionem debet adherere illi, quam duxit primam certò validè; quia cum cæteris habuit impedimentum ligaminis. Vide dicta n. 100. seq. Utrum verò Matrimonium ab infidelibus contractum, si uterque se convertat, & de novo consentiat in Matrimonium, evadat Sacramentum, lis est inter DD. aliqui negant cum Coninck, Esparza, Illung, alii affirmant transire in Sacramentum statim, dum baptizantur tales conjuges, uti Sanch. l. 2. d. 2. n. 5. at alii, uti Laym. Bonac. &c. requirunt novum consensum aut ratihabitionem prioris Matrimonii, licet hæc renovatio vel positio consensûs fieri non debeat coram Parocho. Vid. P. Kugler de Matrim. q. 7. à n. 403.

R. ad 2. Si tantum unus ex conjugatis ¹²⁷ infidelibus se convertat ad fidem, distinctio est adhibenda: vel manens in infidelitate vult cohabitare converso, & quidem sine contumelia Creatoris (injuria erga Christum &c.) & sine sollicitatione conversi ad peccatum; vel non vult ita cohabitare? Si hoc posterius, potest conversus, si velit, ad novas nuptias transire, & sic dissolvere Matrimonium prius, etiam consummatum, uti habet unanimis DD. & Interpretum, sic intelligens textum S. Pauli 1. Cor. 7. *Quod si infidelis discedit, discedat; non enim servituti subjectus est frater aut soror in hujusmodi*. Accedit similis interpretatio S. Ambrosii relata in can. 2. caus. 28. q. 2. & Innocentii III. in c. 7. de divortio. Imò, licet infidelis cohabitare vellet, non tamen se convertere interrogatus vel monitus, licebit converso ingredi Religionem; aut Sacros Ordines suscipere. Sanch. l. 7. d. 76. n. 1. 2. & ibi plures, quamvis id non sit suadendum, si probabilis est spes illius convertendi. Si autem illud prius, & remanens in infidelitate velit cohabitare absque blasphemia Creatoris, & sine perductione conversi ad peccatum, poterat quidem, & debebat olim, cum multi adhuc ex Judaismo & Gen-

G 2

tilismo

tilismo se converterent, cohabitare infideli, etiam quoad thorum, secluso tamen perversionis periculo, ut docet Pontius & quidam PP. apud Sanchez lib. 7. d. 73. n. 7. 12. propter textum Pauli 1. Cor. 7. *Ceteris ego dico, non Dominus, si quis frater uxorem habet infidelem, & hac consentit habitare cum illo, non dimittat illam*, scilicet propter spem convertendi infidelem. Sanch. tamen ipse & alii communius textum Paulinum pro consilio tantum, non præcepto accipiunt. Et quia cum tempore periculum perversionis ex cohabitatione coepit augeri, specialiter apud Judæos, qui non tam facile convertebantur amplius, in can. 10. caus. 28. q. 1. prohibitum quoque fuit mulieribus cohabitare quoad thorum & mensam maritis Judæis, & successu temporis per consuetudinem Ecclesiæ hæc prohibitio extensa est ad omnes infideles, ita ut licite pars conversa non amplius cohabitare possit infideli, se convertere nolenti, quamvis ille vellet cohabitare sine injuria Creatoris; quia defacto ordinariè est periculum perversionis. Quod autem licitum sit divertere à talibus quoad thorum, constat etiam à paritate cum adulterio carnali: cur enim non liceat divertere quoad thorum propter adulterium spirituale? Sanch. n. 12. cit.

128 R. ad 3. Quamvis persistenti in fide liceat divertere ab apostata vel lapsa in hæresim propter adulterium spirituale, non tamen dissolvitur Matrimonium quoad vinculum. Ratio, quia nullum impedimentum dirimens, quod primum supervenit Matrimonio inter Christianos jam valide contracto, illud dissolvit per c. 7. cit. sed solum impedit, vel dirimit contrahendum, si antecedit, & jam prius detur.

129 Dico 2. Matrimonium Catholici cum hæretica, vel vicissim, valet quidem, sed ordinariè est illicitum graviter, præsertim si ei adjiciatur pactum de parte prolium educanda in hæresi. Communis quoad omnia tria puncta. Primum probatur tum negative, quia nullo Jure reperitur irritatum, tum ex consuetudine Ecclesiæ, ejusmodi Matrimonia sustinentis. Imò Urbanus VIII. dicitur in quodam suo Decreto de 14. Mart. 1630. expressè declarasse, post Matrimonia jam inita tollerari posse mulieres hæreticas, quæ maritos habent Catholicos, cohabitare &c. ita tamen, ut proles Catholicæ educetur. Secundum patet ex can. 15. 16. caus. 28. q. 1. & c. 14. de hæres. in 6. ubi prohibentur Matrimonia cum hæreticis. Sed & Jus Naturale illa vetat propter periculum perversionis vel conjugis vel liberorum in fide aut moribus, quod ordinariè adest, nec fides facile habenda hæreticis (nisi plene caveant) dum promittunt conversionem suam, vel educationem liberorum omnium in fide Catholica, liberum Religionis exercitium parti Catholice quoad abstinentiam à carnibus, celebrationem festorum &c. cum experientia testetur, datam ab ipsis fidem violari. Accedit, quod Sacramentum Matrimonii hoc pacto ministretur indigno, & onus impona-

tur individuae societatis cum hæretica vel hæretico, quos tamen Apostolus & rectoratio vari cupit. Tertium est clarum, quia Jus Naturale ac Divinum parentes obligat, ut omnes liberos DEO educant, non diabolo, & non solum ipsis provideant quoad corpus, sed & vel maxime quoad animam ac salutem æternam. Unde omnes DD. ejusmodi pacta, quibus id agitur, ut medietas prolium, vel masculæ fidem patris Catholici, altera medicata vel femellæ sectam matris, aut vicissim sequantur, tanquam impia, abominanda, ac turpiter detestantur. Et quia hodie saltem tacite censetur appositum ordinariè hoc pactum, ferè nunquam erit licitum Matrimonium Catholici cum hæretica.

Oppones 1. In can. 72. Synodi sextæ œcumenicæ dicitur, non licere orthodoxam cum hæretica conjugi, nec orthodoxam cum hæretico, sed si quid ejusmodi factum apparuerit, irritum nuptiarum estimari, & nefarium conjugium dissolvi: ergo Jure Ecclesiastico irritum omnino est Matrimonium Catholici cum hæretica & vicissim. 2. Matrimonium Catholici cum infideli seu non-baptizata est nullum; ergo etiam initum cum hæretica. 3. Videmus in Germania passim celebrari Matrimonia inter Catholicum & hæreticam, ac vicissim, & quidem sine ulla dispensatione vel Papæ vel Episcopi: ergo saltem in locis, ubi hæretici Catholicis immixti vivunt, ordinariè non sunt illicita talia Matrimonia, uti cum Azor & aliis Sanch. l. 7. d. 72. n. 5. existimat, eo quod in his partibus legi Ecclesiasticæ can. 15. & 16. cit. &c. per consuetudinem sit derogatum. 4. Nunquam licitum est indigno ministrare Sacramentum: ergo semper & non ordinariè tantum, illicitum est Matrimonium contrahere cum hæretico. R. ad 1. Ille Canon non est editus in Synodo VI. sed post illum à quibusdam Episcopis apud Trullum, palatium Regium, congregatis fabricatus, quorum Canones propterea Trulliani sunt dicti, nunquam ab Ecclesiâ recepti, sed aperte reprobati a Sergio Pontifice. Imò licet canon esset authenticus, & aliquando ab Ecclesiâ fuisset receptus, defacto tamen longissima consuetudine contraria exolevisset. Ad 2. N. Conf. quia de utroque casu est contraria Ecclesiæ traditio & consuetudo. Deinde infidelis non est capax Sacramenti Matrimonii, bene tamen hæreticus, sub quâ ratione, & non in ratione meri contractus, Catholici contrahere debent Matrimonium: quod ex parte tantum unius Sacramentum esse nequit, quin simul etiam sit ex parte alterius. Ad 3. trans. Ant. N. Conf. quamvis enim in locis, ubi hæretici vivunt immixti Catholicis, legi Ecclesiasticæ forte præscriptum sit, ut personæ vulgares passim contrahant cum hæreticis sine ulla petitione dispensationis, per hoc tamen non potuit abrogari Jus Naturale, vetans Matrimonia cum periculo perversionis propriæ vel prolium, quod rarissime abest: item non censetur propterea esse licita Matrimonia Principum absque dispensatione Pontificia, ut advertit Diana; partim quia horum

horum Matrimonia non ita frequenter, vel vix unquam, celebrari solent sine dispensatione Pontificis, partim quia majora ex horum conjugis, quam plebeiorum incommoda oriri possunt.

Sed quando, & quibus in circumstantiis licitum erit conjugium Catholici cum hæretica, vel vicissim? R. Quando ex una parte id exigit gravis causa, v. g. spes certa convertendi conjugem ad veram fidem, sopiendi inimicitias, conservandi vel promovendi pacem ac tranquillitatem publicam, si inter Catholicos non reperitur conjux paris conditionis &c. ex altera verò parte adest moralis certitudo, nullum esse periculum scandali, perversionis, dissensionum gravium ac perpetuarum &c. cujusmodi pericula & incommoda raro absunt. Sin dubium sit, uti ordinariè erit, deberet recurri ad Papam vel saltem Episcopum in Germania nostra, qui re examinata licentiam det contrahendi; quamvis quoad licentiam Episcopi vulgares homines videantur in Germania præscripsisse. Ad 4. *N. Ant. & Conf.* non enim censetur cooperari alterius peccato, qui facit aliquid ex se honestum ob gravem causam, quo alter abutitur, & peccat ex malitia sua; ut patet in eo, qui ministrat Eucharistiam publicè petenti, quem privatim scit esse indignum, item in promittente ac solvente uluras &c. Dein materiales hæretici non semper indigne, saltem formaliter suscipiunt Sacramentum Matrimonii.

Quæres, an non saltem tunc irritum sit Matrimonium Catholici cum hæretica, quando adjicitur pactum, ut pars prolium in Catholica Religione, & pars in hæretica secta educetur? R. quamvis hoc pactum pro novo impedimento dirimente Matrimonii primus, quod scio, nuperrimè ita tueretur P. Schmier *de Sponsal. & Matr.* p. 3. c. 5. n. 57. sine ulla allegata auctoritate; ei tamen nullatenus assentiri possum; quia nec Jus Naturale nec Positivum irritat Matrimonium sub tali conditione contracta, reclamatur insuper communis Doctorum, imò & Ecclesiæ tolerantia, dum videmus, saltem in Germania nostra, sæpius jam fuisse contracta, & hodieum, quamvis impie, sub dicta conditione contrahi Matrimonia, imò ordinariè sub tali conditione tacita: nunquam verò Ecclesiam aut Episcopos se opposuisse, vel se opponere illis tanquam invalidis, aut separationem talium conjugum præcipere. Accedit communis sensus fidelium, hujusmodi conjugum liberos pro legitimis habentium sine ulla tergiversatione. Dices cum allegato Authore, aliàs præclaro: si Matrimonio adjiciatur conditio, quæ est contra bonum prolis, Matrimonium invalidè contrahitur c. ult. *de condit. appof.* atqui talis conditio, ut filii sequantur conditionem, sectam, & hæresim maternam, est utique contra bonum prolis: ergo &c. ergo Matrimonium hoc nullum esse, solida vincit ratio. Ita ille. R. *diff. Ma.* quæ est contra bonum

prolis naturale, ac eò tendit, ut evitetur generatio prolis positivè, vel educatio. C. *Ma.* quæ est contra bonum prolis spirituale. N. *Ma.* alias etiam Matrimonium foret nullum à meris hæreticis formalibus contractum sub ea conditione, ut proles omnes in hæresi, vel Matrimonium Catholicorum duorum, sub hac conditione contrahentium, ut proles susceptæ educerentur ad furandum, in arte Magica, vel ut maritus deferat fidem Catholicam &c. Quod nec P. Schmier admittet. Sed replicat: In *cir. c.* initio generaliter dicitur, per conditiones, quæ contra Matrimonii substantiam apponuntur, Matrimonium vitari, ac infra inter has conditiones numeratur etiam illa, quæ est contra bonum prolis naturale: ergo conficitur, etiam illam conditionem, quæ bono prolis spirituali repugnat, Matrimonii substantiæ refragari; quia illa conditio, qua conjux contrahit cum conjuge, si generationem prolis evitet, in *d. c.* solum assertur per modum exempli, non regulæ: per exemplum verò non restringitur regula, sed declaratur & dilatur: ergo. R. Si illæ tantum conditiones turpes irritant Matrimonium, quæ sunt contra substantiam Matrimonii, & (respectivè ad finem generationis) ibi pro exemplo ponitur conditio de evitanda prole, certè non potest dispositio *cir. c.* dilatarì ad conditionem repugnantem bono prolis spirituali & bonæ educationi; quis enim dicat, contra substantiam Matrimonii in ordine ad prolem esse malam educationem prolium ac perversam? cum nec actualis generatio prolis ad ejus substantiam pertineat. Nam substantia Matrimonii consistit in obligatione mutua, saltem radicali, ad actus, per quos generari potest proles, non verò in educatione bona aut sancta prolium. Ego certè in nullo Auctorum aliud reperi.

De Impedimento Publicæ Honestatis.

Sciendum ex n. 35. & 43. *segg.* impedimentum publicæ honestatis, seu justitiæ publicæ honestatis, ut alii loquuntur, esse propinquitatem personarum ex dispositione Juris Ecclesiastici provenientem ex Sponsalibus & obstantem Matrimonii cum certis consanguineis sponsi vel sponsæ. Oritur ex Sponsalibus tam de futuro, de quibus jam egimus *num. cit.* quàm de præsentì, seu ex Matrimonio Rato, atque de illo honestatis publicæ impedimento, quod ortum habet ex Matrimonio Rato, nunc sermo nobis erit; quemadmodum enim ex conjunctione corporum per copulam carnalem affinitatis, ita ex conjunctione animorum per Sponsalia, maxime de præsentì, nascitur publicæ honestatis, seu quasi-affinitatis, impedimentum.

Dico 1. Impedimentum publicæ honestatis ex Sponsalibus de præsentì seu ex Matrimonio Rato proventus dirimit adhuc hodie Matrimonium contrahendum cum consanguineis conjugis desponsatæ (vel desponsati